

RHAN 4

RHEOLAU GWEITHDREFN Y CYNGOR

Fel yn y Cyngor ar 09/06/2010

4.1.1

RHAN 4.1

RHEOLAU GWEITHDREFN Y CYNGOR

(RHEOLAU SEFYDLOG)

RHEOLAU GWEITHDREFN Y CYNGOR

Diffiniadau Rhagarweiniol

- RhGC 1 Cyfarfod blynyddol y Cyngor**
- RhGC 2 Cyfarfodydd cyffredin**
- RhGC 3 Cyfarfodydd arbennig**
- RhGC 4 Penodi Pwyllgorau ac Aelodau o Bwyllgorau a threfniadau ar gyfer cyfarfodydd**

- RhGC 5 Amser a lle'r cyfarfodydd**
- RhGC 6 Rhybudd am a gwys i gyfarfodydd**
- RhGC 7 Cadeirydd y cyfarfod**
- RhGC 8 Cworwm**
- RhGC 9 Hyd y cyfarfod**
- RhGC 10 Cwestiynau gan y cyhoedd a cyflwyno deisebau**
- RhGC 11 Cwestiynau gan aelodau**
- RhGC 12 Cynigion gyda rhybudd**
- RhGC 13 Cynigion heb rybudd**
- RhGC 14 Rheolau dadl**
- RhGC 15 Dadl ar Adroddiad Blynyddol yr Arweinydd**
- RhGC 16 Penderfyniadau a chynigion blaenorol**
- RhGC Pleidleisio**

17	
RhGC	Cofnodion
18	
RhGC	Cofnod presenoldeb
19	
RhGC	Gwahardd y cyhoedd
20	
RHGC	Ymarweddiad aelodau
21	
RhGC	Aflonyddwch gan y cyhoedd
22	
RhGC	Atal a diwygio Rheolau Gweithdrefn y Cyngor
23	
RhGC	Cais i bwyllgorau
24	

DIFFINIADAU RHAGARWEINIOL

- (1) Yn Rheolau Gweithdrefn y Cyngor hyn, oni bydd y cyd-destun yn awgrymu'n wahanol, mae i'r termau canlynol yr ystyrion a roddir iddynt yn y fan hon:

"Awdurdod" - Cyngor Sir Caerfyrddin gan weithredu trwy ba gyfrwng bynnag y gall yn gyfreithlon ei fabwysiadu;

"Sir" - Sir Gaerfyrddin;

"Prif Weithredwr" - y person a benodir gan yr awdurdod i'r swydd honno a fydd hefyd yn "bennaeth gwasanaeth taledig yr awdurdod" o dan Adran 4(1) Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989;

"Prif Swyddog" - person a benodwyd i'r swydd honno gan yr awdurdod;

"Pwyllgor" - pwyllgor o eiddo'r awdurdod;

"Cyfarwyddwr" - person a benodwyd i'r swydd honno gan yr awdurdod;

"Arweinydd y Cyngor" – yr Arweinydd – yr arweinydd gweithredol a etholir gan y Cyngor Sir ac fel y diffinnir yn adran 11 (3) (a) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000.

"Dirprwy Arweinydd y Cyngor" – y Dirprwy Arweinydd – aelod a etholir i'r swydd gan y Cyngor Sir i ddirprwyo ar ran Arweinydd y Cyngor.

"Bwrdd Gweithredol" - Gweithrediaeth y Cyngor fel y'i diffinnir yn adran 11 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000.

"Aelodau o'r Bwrdd Gweithredol – Arweinydd a Dirprwy Arweinydd y Cyngor ac unrhyw Gynghorydd a benodir gan Arweinydd y Cyngor yn unol ag adran 11 (3) (b) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 ac a hysbysir gan Arweinydd y Cyngor Sir.

"Portffolio'r Bwrdd Gweithredol" - maes o weithgarwch y Cyngor Sir y bydd Arweinydd y Cyngor yn ei neilltuo i Aelod o'r Bwrdd Gweithredol ac yr hysbysir gan Arweinydd y Cyngor.

"Cynghorydd/Cynghorwyr Lleol" fydd y Cynghorydd/Cynghorwyr ar gyfer unrhyw ardal/ardaloedd etholiadol y mae mater sydd dan sylw'r Cyngor yn berthnasol iddi/iddynt.

"Swyddog Priodol" - y person a benodwyd i'r swydd honno gan y Cyngor Sir at ddibenion y cynllun hwn, neu, oni wnaed y cyfryw benodiad, Prif Weithredwr/Pennaeth Gwasanaeth Taledig y Cyngor;

"Swyddog Statudol" fydd:

- (a) a)Pennaeth y Gwasanaeth Taledig yn achos y modd y mae'r Cyngor yn cyd-drefnu bod y gwahanol swyddogaethau yn cael eu cyflawni, nifer y staff sydd eu hangen ar gyfer cyflawni'r swyddogaethau hynny, trefniadaeth y staff hynny a phenodi a rheoli'r cyfryw staff yn briodol.
- (b) y Swyddog Monitro mewn perthynas ag unrhyw gynnig, penderfyniad neu hepgoriad sydd wedi achosi neu sy'n debygol o achosi torcyfraith neu dorri unrhyw gôd ymarfer statudol, neu gamweinyddu

(c) y Prif Swyddog Cyllid mewn perthynas â gweinyddu materion ariannol y Cyngor yn briodol

“Grwp Mwyafrifol” - grwp gwleidyddol y mae naill ai -

(a) mwy na hanner aelodau'r Cyngor yn perthyn iddo neu

(b) union hanner aelodau'r Cyngor gan gynnwys y Cadeirydd yn perthyn iddo;

“Cyfarfod” - cyfarfod o'r Cyngor neu bwyllgor fel y bo'r achos;

“Aelod” - mewn perthynas â'r Cyngor, aelod o'r Cyngor; mewn perthynas â phwyllgor, person a benodir yn aelod o'r pwyllgor hwnnw, boed ganddo/ganddi bleidlais neu beidio;

“Nifer yr aelodau” - mewn perthynas â'r Cyngor, nifer y personau a all weithredu ar y pryd fel aelodau'r Cyngor, ac mewn perthynas â phwyllgor, nifer y personau a all weithredu ar y pryd fel aelodau â phleidlais o'r corff hwnnw;

“Person sy'n Cadeirio” - y person sydd â'r hawl neu sydd wedi'i benodi i gadeirio mewn unrhyw gyfarfod;

“Grwp Gwleidyddol” - grwp gwleidyddol fel y'i diffinnir yn Rheoliadau Llywodraeth Leol (Pwyllgorau a Grwpiau Gwleidyddol) 1990 fel y'u diwygiwyd gan Reoliadau (Diwygiad) 1991 a 1993;

“Deddf 1972” - Deddf Llywodraeth Leol 1972;

“Deddf 1989” - Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989;

“Deddf 2000” - Deddf Llywodraeth Leol 2000.

“Heb sylw” - mewn perthynas â chynnig, eilio neu roi cynnig gerbron heb berson yn siarad ac eithrio ar gyfer dynodi geiriad y cynnig, y ffaith ei fod yn cael ei gynnig, ei eilio neu'i roi gerbron neu (yn achos y person sy'n cadeirio) effaith mabwysiadu'r cynnig;

“Diwrnod Gwaith” - diwrnod yn ystod yr wythnos pan fydd swyddfeydd yr Awdurdod fel arfer ar agor;

(2) Oni fydd y cyd-destun yn dangos yn wahanol, bydd yr unigol yn cynnwys y lluosog a'r lluosog yn cynnwys yr unigol.

(3) Bydd unrhyw gyfeiriad mewn unrhyw Reol Gweithdrefn y Cyngor at baragraff wedi'i rifo, oni bydd y cyd-destun yn awgrymu'n wahanol, yn gyfeiriad at y paragraff â'r rhif hwnnw yn y Rheol Gweithdrefn y Cyngor honno.

RHGC 1- CYFARFOD BLYNYDDOL Y CYNGOR

1.1 MEWN BLWYDDYN LLE CEIR ETHOLIAD CYFFREDIN I DDEWIS CYNGHORWYR

Mewn blwyddyn lle ceir etholiad cyffredin i ddewis Cyngorwyr, cynhelir y cyfarfod blynyddol o fewn 21 o ddyddiau yn dilyn ymddiswyddiad y Cyngorwyr sy'n ymadael. Mewn unrhyw flwyddyn arall, cynhelir y cyfarfod blynyddol ar ddyddiad ym mis Mai i'w gytuno gan y Cyngor.

Y busnes i'w gyflawni fydd a ganlyn:-

- (a) ethol person i lywyddu os nad yw Cadeirydd y Cyngor yn bresennol;
- (b) ethol Cadeirydd y Cyngor;
- (c) ethol Is-Gadeirydd y Cyngor;
- (d) cymeradwyo cofnodion y cyfarfod diwethaf;
- (e) derbyn unrhyw gyhoeddiadau oddi wrth y Cadeirydd, a/neu Bennaeth y Gwasanaeth Taledig;
- (f) ethol Arweinydd a Dirprwy Arweinydd y Cyngor;
- (g) i gael clywed gan Arweinydd y Cyngor enwau'r Cyngorwyr y mae ef/hi wedi eu dewis i fod yn aelodau o'r Bwrdd Gweithredol;
- (h) penodi pwyllgorau craffu, y Pwyllgor Safonau a pha bynnag bwyllgorau eraill y mae'r Cyngor yn ystyried sy'n briodol i ymdrin â materion nad ydynt naill ai yn rhai sy'n cael eu cadw i'r Cyngor nac yn swyddogaethau gweithredol (fel y cyflwynir hwy yn Rhan 3 o'r Cyfansoddiad hwn);
- (i) penderfynu ar faint ac amodau gorchwyl y pwyllgorau hynny;
- (j) penderfynu ar nifer y seddi a neilltuir i grwpiau gwleidyddol yn unol â'r rheolau cydbwysedd gwleidyddol;
- (k) derbyn enwebiadau o Gynghorwyr i wasanaethu ar bob pwyllgor a chorff allanol; a
- (l) penodi i'r pwyllgorau a'r cyrff allanol hynny ac eithrio lle bo'r Cyngor wedi dirprwyo'r gwaith o benodi i'r cyrff hynny i bwyllgor;
- (m) ethol Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Pwyllgorau'r Cyngor.
- (n) cytuno ar ba ran bynnag o'r cynllun dirprwyo y mae'r Cyfansoddiad yn penderfynu y mae'n rhaid i'r Cyngor benderfynu arno (fel y cyflwynir yn Rhan 3 o'r Cyfansoddiad hwn); a
- (o) ystyried unrhyw fusnes arall a gyflwynir yn yr hysbysiad sy'n galw'r cyfarfod.

1.2 CYFARFOD BLYNYDDOL Y CYNGOR MEWN BLWYDDYN LLE NI CHEIR ETHOLIAD I DDEWIS CYNGHORWYR

Mewn blwyddyn lle ni cheir etholiad cyffredin i ddewis Cyngorwyr, cynhelir y cyfarfod blynyddol ym mis Mai ar ddyddiad i'w gytuno gan y Cyngor, a'r busnes i'w gyflawni fydd a ganlyn:

- (a) derbyn unrhyw ddatganiadau buddiant oddi wrth aelodau;

- (b) ethol person i lywyddu os nad yw Cadeirydd y Cyngor yn bresennol;
- (c) ethol Cadeirydd y Cyngor;
- (d) ethol Is-Gadeirydd y Cyngor;
- (e) derbyn unrhyw gyhoeddiadau oddi wrth y Cadeirydd, yr Arweinydd a/neu Bennaeth y Gwasanaeth Taledig.
- (f) ethol Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Pwyllgorau'r Cyngor.
- (g) penodi aelodau i lenwi llefydd gwag ar bwyllgorau
- (h) ystyried unrhyw fusnes a gyflwynir yn yr hysbysiad sy'n galw'r cyfarfod a gytunwyd gan y Prif Weithredwr mewn ymgynghoriad â'r Cadeirydd, sydd angen rhoi ystyriaeth frys iddo.(h.y. ni ellir oedi rhoi ystyriaeth iddo tan y cyfarfod cyffredin nesaf o'r Cyngor)
- (i) Os yw'r Cadeirydd yn penderfynu y gellir ystyried eitem o fusnes nad yw wedi'i chynnwys ar agenda'r cyfarfod a anfonwyd gyda'r wys i'r cyfarfod, a hynny am fod brys, gall yr eitem honno, yn ddarostyngedig i unrhyw gyfarwyddyd neu benderfyniad o dan baragraff (i), gael ei hystyried ar ddiwedd yr eitemau eraill o fusnes
- (j) Gellir amrywio trefn y busnes ym mharagraffau (e) - (h) drwy wahoddiad y Cadeirydd;

RHGC 2 - CYFARFODYDD CYFFREDIN

(1) Cynhelir cyfarfodydd cyffredin y Cyngor yn unol â'r rhaglen a benderfynwyd yng nghyfarfod blynyddol y Cyngor.

(2) Bydd y Prif Weithredwr yn trefnu'r eitemau ar agenda pob cyfarfod er mwyn rhoi blaenoriaeth i faterion sy'n gofyn am benderfyniadau. Gall yr eitemau sydd i'w hystyried gynnwys:-

- (a) ethol aelod o'r Cyngor i lywyddu os nad yw'r Cadeirydd a'r Is-Gadeirydd yn bresennol;
- (b) derbyn unrhyw ddatganiadau buddiant oddi wrth aelodau;
- (c) derbyn unrhyw gyhoeddiadau oddi wrth y Cadeirydd, yr Arweinydd, aelodau'r Bwrdd Gweithredol neu Bennaeth y Gwasanaeth Taledig;
- (d) derbyn cwestiynau oddi wrth a rhoi atebion i'r cyhoedd mewn perthynas â materion sydd ym marn y sawl sy'n llywyddu yn y cyfarfod yn berthnasol i fusnes y cyfarfod;
- (e) derbyn deisebau;
- (f) ymdrin ag unrhyw fusnes o gyfarfod diwethaf y Cyngor;
- (g) ethol Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Pwyllgorau os bydd lle gwag yn codi yn ystod tymor y Cyngor.
- (h) derbyn adroddiadau oddi wrth y Bwrdd Gweithredol a phwyllgorau'r Cyngor, a derbyn cwestiynau ac atebion ar unrhyw rai o'r adroddiadau hynny;
- (i) derbyn adroddiadau am a derbyn cwestiynau ac atebion ynghylch y busnes o drefniadau ar y cyd a chyrrff allanol;
- (j) ystyried cynigion y mae rhybudd wedi'i roi ohonynt;

- (k) ystyried unrhyw fater arall a nodwyd yn y wys i'r cyfarfod ac adroddiadau o'r pwyllgor trosolwg a'r pwyllgorau craffu;
- (l) penodi aelodau i lenwi llefydd gwag ar bwyllgorau;

(3) Gellir amrywio trefn y busnes ym mharagraffau (a-k) drwy wahoddiad y Cadeirydd;

(4) Os yw'r Cadeirydd yn penderfynu y gellir ystyried eitem o fusnes nad yw wedi'i chynnwys ar agenda'r cyfarfod a anfonwyd gyda'r wys i'r cyfarfod, a hynny am fod brys, gall yr eitem honno, yn ddarostyngedig i unrhyw gyfarwyddyd neu benderfyniad o dan baragraff (3), gael ei hystyried ar ddiwedd yr eitemau eraill o fusnes.

RHGC 3 CYFARFODYDD ARBENNIG

3.1 GALW CYFARFODYDD ARBENNIG

Gall y rhai hynny a restrir isod ofyn i'r Prif Weithredwr alw cyfarfodydd y Cyngor yn ychwanegol at gyfarfodydd arferol;

y Cyngor drwy benderfyniad;

i Gadeirydd y Cyngor;

y Swyddog Monitro; a

y nifer o aelodau'r Cyngor sy'n ffurfio cworwm os ydynt wedi arwyddo cais a gyflwynwyd i gadeirydd y Cyngor a'i fod ef/hi wedi gwrthod galw cyfarfod neu wedi methu â galw cyfarfod o fewn saith niwrnod o gyflwyno'r cais.

Ni thrafodir unrhyw fater yn y cyfarfod arbennig heblaw'r mater a nodir yn yr hysbysiad sy'n cynnull y cyfarfod.

Gall hyn gynnwys Rhybudd Gynigion; a

Darlleniadau Cyntaf cynigion o strategaeth a pholisi o bwys gan y Bwrdd Gweithredol.

RHGC 4 PWYLLGORAU – PENODIAD, AELODAU, AELODAU DIRPRWYOL A THREFNIADAU AR GYFER CYFARFODYDD

(1) Bydd pob person a benodir i fod yn aelod â phleidlais o bwyllgor a bydd pob person a benodir i gyflawni swyddogaethau eraill mewn perthynas â phwyllgor yn parhau fel hynny tan y terfynir y penodiad gan yr awdurdod

(2) Bydd y Cyngor yn penodi Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Pwyllgorau'r Cyngor yn ei Gyfarfod Blynyddol neu mewn cyfarfod cyffredin o'r Cyngor os bydd lle gwag yn codi hanner ffordd trwy'r cyfnod.

Dylid anfon enwebiadau ar gyfer Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Pwyllgorau yn ysgrifenedig neu drwy bost electronig at y Prif Weithredwr (i sylw Rheolwr y Gwasanaethau Democraidd) erbyn canol dydd 7 diwrnod gwaith cyn dyddiad y cyfarfod fan bellaf gan roi manylion y cynigydd a'r eilydd ar gyfer pob enwebiad. Yna bydd y Cyngor yn ystyried ac yn pleidleisio ar yr enwebiadau a ddaw i law yn unol â RhGC 17.6

4.1.9

(3) Os na fydd y Cadeirydd yn bresennol mewn cyfarfod o bwyllgor, cadeirir y cyfarfod gan yr Is-Gadeirydd.

(4) Os bydd y personau a benodir o dan baragraff (2) o'r Rheol Gweithdrefn hon yn absennol, bydd cyfarfod o'r pwyllgor yn penodi person, wedi'i ddewis o blith yr aelodau â phleidlais sy'n bresennol, i gadeirio'r cyfarfod. Bydd y rhybudd gynnig, ac unrhyw welliannau i'r cynnig, yn cael eu rhoi gerbron y cyfarfod yn unol â Rheol Gweithdrefn 17 (6) (pleidleisio ar benodi neu ethol aelodau).

(5) Gall aelod o'r Cyngor nad oes hawl ganddo/ganddi fel arall i fynychu cyfarfod o bwyllgor wneud hynny, ond yn y cyfryw gyfarfod ni fydd hawl ganddo ef/hi bleidleisio ac fe all siarad yn unig –

- (a) yn ystod yr adeg y caiff unrhyw gynig y mae rhybudd yn unol â Rheol Gweithdrefn 12 (cynigion ar rybudd) wedi'i roi y mae ef/hi wedi'i gynig neu ei eilio mewn cyfarfod o'r Cyngor ac sydd wedi'i gyfeirio i'r pwyllgor hwnnw neu yr ystyrir ei fod wedi'i gyfeirio i'r pwyllgor hwnnw neu gyfarfod hwnnw; neu
- (b) gyda chytundeb y sawl sy'n llywyddu'r cyfarfod

(6) Gall Cadeirydd ac Arweinydd y Cyngor fynychu a siarad mewn cyfarfod o bwyllgor nad ydynt yn un o'i aelodau sydd â phleidlais.

(7) Cyn belled ag y bo digon o fusnes i'w drafod, cynullir cyfarfodydd cyffredin y pwyllgorau yn unol â'r dyddiadur o gyfarfodydd a gymeradwywyd gan y Cyngor. Bydd gan Gadeiryddion Pwyllgorau, trwy ymgynghori ag aelodau o'u pwyllgorau, hawl i gytuno ar amrywiadau i'r trefniadau ar gyfer cyfarfodydd.

(8) Gall y person a benodir i gadeirio cyfarfodydd pwyllgor neu pan fydd yn absennol, ei ddirprwy, alw cyfarfod arbennig o'r pwyllgor unrhyw bryd.

(9) Bydd aelodaeth y Pwyllgor Cynllunio a'r Pwyllgor Trwyddedu yn cael ei newid drwy benodi aelodau mewn cyfarfod blynyddol o'r Cyngor yn dilyn etholiad Cyngor Sir. Darperir hyfforddiant priodol ar gyfer y pwyllgorau hynny, ac yn achos Pwyllgor Cynllunio, dim ond aelodau sydd wedi mynychu hyfforddiant priodol gaiff eu penodi neu eu caniatu i barhau yn aelodau neu i fynychu fel dirprwy. Caniateir pedwar dirprwy enwebedig yr un i'r Grwpiau Annibynnol, Llafur a Plaid Cymru ar y sail bod pob grŵp yn dynodi'r ddau aelod fydd yn ddirprwyon "cyntaf" gyda'r ddau arall yn mynychu'r cyfarfodydd yn unig os na fydd y dirprwyon "cyntaf" yn gallu eu mynychu. Caniateir dau ddirprwy enwebedig yr un i'r Grwpiau Annibynnol, Llafur a Plaid Cymru ar gyfer y Pwyllgor Gwrydiadau.

Ni chaniateir dim dirprwyon ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Trwyddedu na'r Pwyllgor Apeliadau.

Gall unrhyw aelod o'r Pwyllgor Trwyddedu weithredu fel aelod dirprwyol ar gyfer un o is-bwyllgorau'r Pwyllgor Trwyddedu y cyfeirir ato yn Rhan 3 Tabl 3 o'r Cyfansoddiad hwn.

(10) Yn ddarostyngedig i baragraff (9) uchod, lle fydd aelod cyffredin o bwyllgor yn absennol am y cyfan o'r cyfarfod, bydd hawl gan grŵp gwleidyddol ddirprwyo unrhyw un o'i aelodau o blith aelodau yr un grŵp hwnnw nad ydynt eisoes yn aelodau o'r Pwyllgor arbennig hwnnw.

Os bydd aelod o is-bwyllgor o'r Pwyllgor Trwyddedu yn absennol am unrhyw ran o gyfarfod o'r is-bwyllgor hwnnw, yna penodir aelod arall o'r Pwyllgor Trwyddedu nad yw eisoes yn aelod o'r is-bwyllgor arbennig hwn yn ei le/ei lle.

(11) Ni chaiff aelodau o'r Bwrdd Gweithredol fod yn ddirprwyon i aelodau o'r pwyllgorau craffu.

(12) Gall dirprwyon fynychu cyfarfodydd yn rhinwedd y swydd honno dim ond:

- (a) i gymryd lle aelod cyffredin y maent yn dirprwyo ar ei ran
- (b) ar ôl rhoi gwybod i'r Prif Weithredwr neu ei gynrychiolydd cyn dechrau'r cyfarfod am y bwriad i ddirprwyo.

(13) Bydd gan aelodau sy'n ddirprwyon yr holl bwerau a'r dyletswyddau sydd gan aelod cyffredin o'r pwyllgor ond ni fedrant ymarfer unrhyw bwer neu ddyletswydd arbennig y gellir ei hymarfer gan y person y maent yn ei ddirprwyo.

RHGC 5 - AMSER A LLE'R CYFARFODYDD

Penderfynir ar amser a lleoliad cyfarfodydd gan y Prif Weithredwr a nodir hynny yn y wys.

RHGC 6 - RHYBUDD AM A GWYS I GYFARFODYDD

Bydd y Prif Weithredwr yn rhoi rhybudd i'r cyhoedd am amser a lle unrhyw gyfarfod yn unol â'r Rheolau Mynediad at Wybodaeth. O leiaf dri diwrnod clir cyn cyfarfod, bydd y Prif Weithredwr yn anfon gwys wedi ei harwyddo ganddo ef neu ganddi hi drwy'r post i bob aelod o'r Cyngor neu yn ei gadael yn eu trigfan arferol. Bydd y wys yn rhoi dyddiad, amser a lle pob cyfarfod ac yn nodi'r busnes i'w gyflawni, ac amgaeir pa adroddiadau bynnag sydd ar gael yr un pryd yn ogystal.

RHGC 7 - CADEIRYDD Y CYFARFOD

Gall y sawl sy'n llywyddu'r cyfarfod ymarfer unrhyw bwer neu ddyletswydd sy'n perthyn i Gadeirydd. Lle bo'r rheolau hyn yn berthnasol i gyfarfodydd pwyllgorau, mae cyfeiriadau at y Cadeirydd hefyd yn cynnwys Cadeirydd pwyllgor.

RHGC 8 - CWORWM

Cworwm cyfarfod o'r Cyngor, neu unrhyw Bwyllgor fydd traean cyfanswm yr aelodau wedi'i dalgrynnu i'r rhif cyfan nesaf i fyny gyda lleiafrif o dri. Os yw'r Cadeirydd yn ystod unrhyw gyfarfod yn cyfrif nifer yr aelodau sy'n bresennol ac yn datgan nad oes cworwm yn bresennol, yna bydd y cyfarfod yn cael ei ohirio ar unwaith. Ystyrir y busnes sy'n weddill ar adeg a dyddiad a bennir gan y Cadeirydd. Os nad yw ef/hi yn gosod dyddiad, ystyrir y busnes sy'n weddill yn y cyfarfod cyffredin nesaf.

RHGC 9 - HYD Y CYFARFOD

RHGC 9 1 HYD Y CYFARFOD

Os nad yw gwaith y cyfarfod wedi ei gwblhau o fewn tair awr o'r dechrau, bydd y Cadeirydd yn tynnu sylw at y ffaith yma a rhaid i'r aelod sy'n siarad eistedd i lawr ar unwaith. Bydd y Cadeirydd yn galw am y bleidlais ar unwaith ar yr eitem sy'n cael ei thrafod. Cymerir y bleidlais wedyn yn y modd arferol heb unrhyw drafodaeth bellach.

9.2 CYNIGION AC ARGYMHELLION NA CHAWSANT EU TRAFOD

Os oes cynigion neu argymhellion eraill ar yr agenda na chawsant eu trafod yr adeg hon, byddant yn cael eu cynnig a'u heilio yn ffurfiol (ynghyd ag unrhyw welliannau) a chymerir y bleidlais yn y modd arferol. Ni chaniateir unrhyw areithiau ar yr eitemau hyn.

9.3 PLEIDLAIS A GOFNODWYD

Os gelwir am bleidlais a gofnodwyd yn ystod y broses hon fe'i cymerir ar unwaith.

9.4 CYNIGION Y GELLIR EU CYNNIG

Yn ystod y broses a gyflwynir yn Rheolau 9.1 - 9.3 uchod, yr unig gynigion eraill y gellir eu cynnig yw fod mater yn cael ei dynnu'n ôl neu fod mater yn cael ei ddirprwyo neu ei gyfeirio at gorff neu unigolyn priodol am benderfyniad neu adroddiad.

9.5 CAU'R CYFARFOD

Pan fo'r holl gynigion ac argymhellion wedi eu trin, bydd y Cadeirydd yn datgan bod y cyfarfod wedi ei gau.

RHGC 10 - CWESTIYNAU GAN Y CYHOEDD A CYFLWYNO DEISEBAU

RHAN A – CWESTIYNAU GAN Y CYHOEDD - CYFFREDINOL

10.1 Y CYHOEDD

Gall aelodau o'r cyhoedd, ar yr amod eu bod yn byw yn y Sir, yn berchen ar fusnes sydd wedi ei leoli yn y Sir neu'n gweithio yn y Sir, ofyn cwestiynau i aelodau o'r Bwrdd Gweithredol mewn cyfarfodydd cyffredin o'r Cyngor Sir.

10.2 TREFN CWESTIYNAU

Gofynnir cwestiynau yn y drefn y derbyniwyd rhybudd amdanynt, ond gall y cadeirydd grwpio cwestiynau tebyg gyda'i gilydd.

10.3 RHYBUDD O GWESTIYNAU

(a) Yn ddarostyngedig i baragraff (b) isod, ni ellir gofyn cwestiwn oni bai y rhoddwyd rhybudd drwy ei gyflwyno yn ysgrifenedig neu drwy bost electronig i'r Prif Weithredwr erbyn canol dydd 7 o ddyddiau cyn dyddiad y cyfarfod fan bellaf. Rhaid i bob cwestiwn nodi enw a chyfeiriad yr holwr a rhaid iddo enwi'r aelod o'r Cyngor y gofynnir y cwestiwn iddo.

(b) Mewn cyfarfodydd o'r Pwyllgorau Rhanbarthol, gellir derbyn cwestiynau oddi wrth aelodau o'r cyhoedd sy'n bresennol yn y cyfarfod heb rybudd ysgrifenedig. I'r graddau y mae'n bosibl, bydd gofynion y Rheol Gweithdrefn hon yn gymwys i'r cyfryw gwestiynau.

10.4 NIFER Y GWESTIYNAU

Fel arfer, mewn unrhyw un cyfarfod ni all un person gyflwyno mwy nag un cwestiwn ac ni ellir gofyn mwy nag un cwestiwn o'r fath ar ran un corff.

10.5 CWMPAS Y GWESTIYNAU

Gall y Prif Weithredwr wrthod cwestiwn:

(a) os nad yw yn fater y mae gan yr awdurdod lleol gyfrifoldeb amdano neu os nad yw'n effeithio ar y Sir;

(b) yn enllibus, yn gwamalu neu'n sarhaus;

(c) yn sylweddol debyg i gwestiwn a ofynnwyd mewn cyfarfod o'r Cyngor Sir yn ystod y chwe mis diwethaf; neu

(d) yn galw am ddatgelu gwybodaeth gyfrinachol neu eithriedig.

10.6 COFNOD O GWESTIYNAU

Bydd y Prif Weithredwr yn cofnodi pob cwestiwn mewn llyfr sy'n agored i'w archwilio gan y cyhoedd a bydd yn anfon copi o'r cwestiwn at yr aelod y cyflwynir ef iddo ar unwaith. Bydd cwestiynau a wrthodir yn cynnwys rhesymau am eu gwrthod. Dosberthir copiâu o'r holl gwestiynau i'r holl aelodau a byddant ar gael i'r cyhoedd sy'n mynychu'r cyfarfod.

10.7 GOFYN Y GWESTIWN YN Y CYFARFOD

Bydd y Cadeirydd yn gwahodd yr holwr i holi'r cwestiwn i'r aelod a enwir yn y rhybudd. Os nad yw holwr sydd wedi cyflwyno cwestiwn ysgrifenedig yn gallu bod yn bresennol, gall ofyn i'r Cadeirydd holi'r cwestiwn ar ei ran. Gall y Cadeirydd ofyn y cwestiwn ar ran yr holwr, nodi y rhoddir ateb ysgrifenedig, neu benderfynu yn absenoldeb yr holwr, na fydd y cwestiwn yn cael ei drafod.

10.8 CWESTIWN ATODOL

Gall holwr sydd wedi cyflwyno cwestiwn yn bersonol ofyn un cwestiwn atodol yn unig heb rybudd i'r aelod sydd wedi ateb y cwestiwn gwreiddiol ganddo ef neu ganddi hi. Rhaid i gwestiwn atodol godi'n uniongyrchol o'r cwestiwn gwreiddiol neu'r ateb. Gall y Cadeirydd wrthod cwestiwn atodol am unrhyw rai o'r rhesymau yn Rheol 10.5 uchod. Gellir rhoi ateb ysgrifenedig os nad yw'r wybodaeth sy'n berthnasol i'r ateb ar gael ar y pryd.

10.9 ATEBION YSGRIFENEDIG

Ymdrinnir ag unrhyw gwestiwn na ellir ei drin yn ystod amser cwestiynau cyhoeddus, naill ai oherwydd diffyg amser neu oherwydd nad yw'r aelod y cyflwynwyd ef iddo yn bresennol, drwy ateb ysgrifenedig.

10.10 CYFEIRIO CWESTIWN AT Y BWRDD GWEITHREDOL NEU BWYLLGOR

Oni bai fod y Cadeirydd yn penderfynu fel arall, ni thrafodir unrhyw gwestiwn, ond gall unrhyw aelod gynnig y gallai mater a godwyd gan gwestiwn gael ei gyfeirio at y Bwrdd Gweithredol neu'r pwyllgor priodol. Cyn gynted ag y bo wedi ei eilio, pleidleisir ar gynnig o'r fath heb drafodaeth.

RHAN B – CYFLWYNO DEISEBAU

10.11 Mewn cyfarfod o'r Cyngor gall unrhyw aelod o'r Cyngor neu unrhyw etholwr llywodraeth leol o'r Sir, yn amodol ar baragraff (10.12) isod, gyflwyno deiseb ysgrifenedig sy'n berthnasol i swyddogaethau'r Awdurdod neu i fater sy'n effeithio ar ardal yr awdurdod neu ar ran ohoni neu ar drigolion yr ardal neu ar rai ohonynt, i'r Cadeirydd neu i'r person sy'n cadeirio, cyn belled fodd bynnag â bod y ddeiseb ysgrifenedig wedi'i llofnodi gan o leiaf bum deg o etholwyr cofrestredig y Sir nad ydynt yn aelodau o'r Cyngor, a'i bod wedi'i hanfon yn ysgrifenedig at y Prif Weithredwr erbyn canol dydd 7 diwrnod gwaith cyn dyddiad y cyfarfod fan bellaf.

10.12 Pum munud yn unig a ganiateir ar gyfer cyflwyno deiseb a fydd yn golygu yn unig ddarllen y ddeiseb neu grynhoi ei diben, nodi nifer y llofnodwyr a'u disgrifio a gwneud pa sylwadau bynnag y gwêl y person sy'n ei chyflwyno yn dda i ategu'r ddeiseb.

10.13 Bydd y Prif Weithredwr yn nodi ar agenda'r cyfarfod bod cais i gyflwyno deiseb wedi'i dderbyn a chyflwynir deisebau yn y drefn y'i derbyniodd.

10.14 Mae hawl gan Arweinydd y Cyngor neu'r Aelod perthnasol o'r Bwrdd Gweithredol neu Gadeirydd y pwyllgor i ymateb yn fyr i'r cyflwyniad.

10.15 Cyfeirir y ddeiseb at y Bwrdd Gweithredol, Aelod o'r Bwrdd Gweithredol neu'r Pwyllgor perthnasol iddynt ei hystyried.

10.16 Bydd darpariaethau'r Rheol Gweithdrefn hon yn gymwys hefyd i unrhyw bwyllgor ond rhaid i bwnc y ddeiseb fod yn berthnasol i gylch gwaith y pwyllgor arbennig hwnnw.

RHGC 11 - CWESTIYNAU GAN AELODAU

11.1 AR ADRODDIADAU Y BWRDD GWEITHREDOL NEU BWYLLGORAU

Gall aelod o'r Cyngor ofyn unrhyw gwestiwn yn ddirybudd i'r Arweinydd neu Gadeirydd Pwyllgor, ar eitem o adroddiad y Bwrdd Gweithredol neu bwyllgor, pan fo'r eitem honno yn cael ei derbyn neu o dan ystyriaeth gan y Cyngor.

11.2 CWESTIYNAU Y RHODDIR RHYBUDD YN EU CYLCH YN Y CYNGOR LLAWN

Yn ddarostyngedig i reol 11.4, gall aelod o'r cyngor ofyn cwestiwn:

- (a) i Gadeirydd y Cyngor;
- (b) i aelod o'r Bwrdd Gweithredol; neu
- (c) i Gadeirydd unrhyw bwyllgor
- (d) am unrhyw fater y mae gan y Cyngor bwerau neu ddyletswyddau yn ymwneud â hwy neu sy'n effeithio ar ardal yr awdurdod, neu ran o'r ardal honno, neu ar drigolion yr ardal honno, neu rai o'r trigolion hynny.

11.3 CWESTIYNAU Y RHODDIR RHYBUDD YN EU CYLCH MEWN PWYLLGORAU

Yn ddarostyngedig i Reol 11.4, gall aelod o bwyllgor ofyn cwestiwn i'r Gadeirydd ar unrhyw fater y mae gan y Cyngor bwerau neu ddyletswyddau mewn perthynas ag ef neu sy'n effeithio ar ardal yr awdurdod, neu ran o'r ardal honno, neu ar drigolion yr ardal honno, neu rai o'r trigolion hynny, ac sy'n dod o fewn cylch gwaith y pwyllgor hwnnw.

11.4 RHYBUDD O GWESTIYNAU

Ni all aelodau ofyn cwestiwn o dan Reol 11.2 neu 11.3 oni bai naill ai eu bod:

- (a) wedi rhoi o leiaf 3 o ddyddiau gwaith o rybudd yn ysgrifenedig ynglyn â'r cwestiwn i'r Prif Weithredwr; neu
- (b) bod y cwestiwn yn ymwneud â materion brys, fod ganddynt ganiatâd y person y cyflwynir y cwestiwn iddo a bod cynnwys y cwestiwn yn cael ei roi i'r Prif Weithredwr erbyn 09.00 ar ddiwrnod y cyfarfod.

11.5 YMATEB

Gall ateb fod ar ffurf:

(a) ateb llafar uniongyrchol;

(b) lle bo'r wybodaeth y dymunir ei chael yn un o gyhoeddiadau'r Cyngor neu waith arall wedi ei gyhoeddi, cyfeiriad at y cyhoeddiad hwnnw; neu

(c) lle na ellir rhoi'r ateb yn gyfleus yn llafar, ateb ysgrifenedig a gaiff ei ddosbarthu yn ddiweddarach i'r holwr.

RHGC 12- CYNIGION GYDA RHYBUDD

12.1 Gall unrhyw aelod o'r Cyngor roi rhybudd am un cynnig yn unig i'w ystyried mewn unrhyw gyfarfod o'r Cyngor.

12.2 Gall Arweinydd y Cyngor roi rhybudd am fwy nag un cynnig i'w ystyried mewn unrhyw gyfarfod o'r Cyngor.

12.3 Ac eithrio cynigion y gellid eu rhoi gerbron heb rybudd, rhaid i bob rhybudd am gynnig fod yn ysgrifenedig, wedi'i lofnodi gan yr aelod neu'r aelodau o'r Cyngor sy'n rhoi'r rhybudd a'i roi mewn da bryd i'w gynnwys yn yr wys cyn cyfarfod nesaf y Cyngor i swyddfa'r Prif Weithredwr. Bydd y rhybudd yn nodi pa gyfarfod o'r Cyngor y'i rhoddwyd ar ei gyfer.

12.4 Bydd y Prif Weithredwr yn gwrthod unrhyw rybudd am gynnig na ellid, oherwydd deddfwriaeth neu ddarpariaeth yn y Rheolau Gweithdrefn hyn ac eithrio paragraff (12.9) isod, ei ystyried yn y cyfarfod y'i rhoddwyd ar ei gyfer.

12.5 Bydd y Prif Weithredwr yn cofnodi amser a dyddiad derbyn pob rhybudd. Bydd y cofnod ar gael i bob aelod o'r Cyngor i'w archwilio.

12.6 Bydd y Prif Weithredwr yn nodi ar wys cyfarfod perthnasol y Cyngor yr holl gynigion y derbyniwyd rhybuddion amdanynt ar gyfer y cyfarfod hwnnw o'r Cyngor yn y drefn y'u derbyniwyd.

12.7 Bydd yr holl gynigion yn berthnasol i swyddogaethau'r awdurdod neu i faterion sy'n effeithio ar ardal yr awdurdod neu ar ran ohoni neu ar drigolion yr ardal neu ar rai ohonynt.

12.8 Dim ond yr aelod a roddodd rybudd am gynnig, neu aelod sydd wedi'i awdurdodi gan yr aelod hwnnw, fydd yn cael rhoi cynnig gerbron.

12.9 Lle rhoddwyd rhybudd am gynnig ar gyfer unrhyw gyfarfod, ac na chafodd y cynnig ei roi gerbron (am ba reswm bynnag), yna gollyngir y rhybudd ac ni chaniateir rhoi'r cynnig gerbron heb rybudd arall.

12.10 Rhaid i welliannau i Rybuddion am Gynigion, wedi'u llofnodi gan y cynigydd a'r eilydd a'u dosbarthu mewn ffurf ysgrifenedig ymhlith holl aelodau cyfarfod y Cyngor ddod i law'r Prif Weithredwr 24 awr cyn cynnal cyfarfod y Cyngor. Ni chaniateir gwelliannau llafar.

12.11 Bydd y Prif Weithredwr, trwy ymgynghori â Chadeirydd y Cyngor, yn cyfeirio, lle bo hynny'n briodol, y Rhybudd Gynigion a ddaeth i law at y Bwrdd Gweithredol neu'r Pwyllgor perthnasol, oni fo cynnwys y rhybudd gynnig yn ei gwneud yn ofynnol iddo gael ei ystyried gan y Cyngor.

RHGC 13 - CYNIGION HEB RYBUDD

Gall y cynnig canlynol gael eu cynnig heb rybudd:

- (a) penodi Cadeirydd y cyfarfod y mae'r cynnig yn mynd i gael ei gynnig ynddo;
- (b) mewn perthynas â chywirdeb y cofnodion;
- (c) newid trefn busnes yn yr agenda;
- (d) cyfeirio rhywbeth at gorff neu unigolyn priodol;
- (e) penodi pwyllgor neu aelod yn deillio o eitem ar y wys ar gyfer y cyfarfod;
- (f) derbyn adroddiadau neu fabwysiadu argymhellion pwyllgorau neu swyddogion ac unrhyw benderfyniadau yn dilyn ohonynt;
- (g) tynnu cynnig yn ôl;
- (h) diwygio cynnig;
- (i) symud ymlaen i'r busnes nesaf;
- (j) bod y cwestiwn yn cael ei gyflwyno yn awr;
- (k) gohirio dadl;
- (l) gohirio cyfarfod;

(m) bod y cyfarfod yn parhau y tu hwnt i 3 awr o hyd;

(n) atal rheol gweithdrefn arbennig y Cyngor;

(o) gwahardd y cyhoedd a'r wasg yn unol â'r Rheolau Mynediad at Wybodaeth;

(p) peidio â gwranddo mwy ar aelod a enwir o dan Reol 21.3 neu ei wahardd o'r cyfarfod o dan Reol 21.4; a

(q) rhoi caniatâd y Cyngor lle mae angen ei ganiatâd gan y Cyfansoddiad hwn.

RHGC 14 RHEOLAU DADL

(a) Bydd statws a dilysrwydd cyfartal i'r iaith Gymraeg a'r iaith Saesneg yn holl weithrediadau'r Cyngor, y Bwrdd Gweithredol a chyfarfodydd o Bwyllgorau.

(b) Bydd gan bawb yr hawl i siarad Cymraeg neu Saesneg wrth annerch y Cyngor.

(c) Bydd cyfleusterau cyfieithu ar y pryd ar gael ym mhob cyfarfod y cyfeirir ato ym mharagraff (a) uchod.

14.1 DIM AREITHIAU HYD NES BO CYNNIG WEDI EI EILIO

Ni ellir gwneud unrhyw areithiau wedi i'r cynigydd wneud cynnig ac wedi egluro ei bwrpas, hyd nes bo'r cynnig wedi ei eilio.

14.2 HAWL I OFYN AM Y CYNNIG YN YSGRIFENEDIG

Oni bai fod rhybudd o'r cynnig wedi ei roi yn barod, gall y Cadeirydd ei gwneud yn ofynnol iddo gael ei ysgrifennu a'i drosglwyddo iddo efi/iddi hi cyn iddo gael ei drafod.

14.3 ARAITH YR EILYDD

Wrth eilio cynnig neu welliant, gall aelod gadw ei araith tan yn ddiweddarach yn y ddatl.

14.4 CYNNWYS A HYD AREITHIAU

Rhaid i areithiau ganolbwyntio ar y cwestiwn sy'n cael ei drafod neu ar esboniad personol neu bwynt o drefn. Ni all unrhyw araith fod yn hwy na 4 o funudau heb ganiatâd y Cadeirydd.

14.5 PAN ALL AELOD SIARAD ETO

Ni all aelod sydd wedi siarad ar gynnig siarad eto tra bo'n destun trafodaeth, ac eithrio:

(a) i siarad unwaith ar welliant a gynigir gan aelod arall;

(b) i gynnig gwelliant pellach os yw'r cynnig wedi ei ddiwygio ers iddo ef/ iddi hi siarad ddiwethaf;

(c) os oedd ei (h)araith gyntaf ef/hi ar welliant a gynigiwyd gan aelod arall, i siarad ar y prif bwnc (p'un a gafodd y gwelliant y siaradodd ef/hi amdano ei dderbyn ai peidio);

(d) i ymarfer hawl i ateb;

(e) ar bwynt o drefn; a

(f) fel esboniad personol.

14.6 GWELLIANNAU I GYNIGION

(a) Rhaid i welliant i gynnig fod yn berthnasol i'r cynnig ac fe'i gwneir naill ai:

- (i) i gyfeirio'r mater at gorff neu unigolyn priodol i'w ystyried neu ei ailystyried;
- (ii) i ddileu geiriau;
- (iii) i ddileu geiriau a rhoi neu ychwanegu rhai eraill; neu
- (iv) i roi neu ychwanegu geiriau cyn belled nad yw effaith (ii) i (iv) yn negyddu'r cynnig.

(b) Dim ond un gwelliant y gellir ei gynnig a'i drafod ar unrhyw un adeg. Ni ellir cynnig unrhyw welliant pellach hyd nes bo'r gwelliant o dan drafodaeth wedi ei waredu, drwy bleidleisio arno.

(c) Os nad yw gwelliant yn cael ei dderbyn, gellir cynnig gwelliannau eraill i'r cynnig gwreiddiol.

(d) Os yw gwelliant yn cael ei dderbyn, mae'r cynnig fel y cafodd ei wella yn disodli'r cynnig gwreiddiol. Daw hwn wedyn yn gynnig gwreiddiol y cynigir unrhyw welliannau pellach iddo.

(e) Ar ôl i welliant gael ei dderbyn, bydd y Cadeirydd yn darllen y cynnig wedi ei wella cyn derbyn unrhyw welliannau pellach, neu os nad oes rhai, yn ei roi i bleidlais.

14.7 NEWID CYNNIG

(a) Gall aelod newid cynnig y mae ef/hi wedi ei gynnig heb rybudd gyda caniatâd y cyfarfod a'r eilydd. Bydd caniatâd y cyfarfod yn cael ei arwyddo heb drafodaeth.

(b) Dim ond newidiadau y gellid eu gwneud fel gwelliant y gellir eu gwneud.

14.8 TYNNU CYNNIG YN ÔL

Gall aelod dynnu cynnig y mae ef/hi wedi ei gynnig yn ôl gyda chaniatâd y cyfarfod a'r eilydd. Bydd caniatâd y cyfarfod yn cael ei arwyddo heb drafodaeth. Ni all unrhyw aelod siarad ar y cynnig ar ôl i'r cynigydd ofyn am ganiatâd i'w dynnu'n ôl, oni bai fod caniatâd yn cael ei wrthod.

14.9 HAWL I ATEB

(a) Mae gan gynigydd cynnig hawl i ateb ar ddiwedd y ddadl ar y cynnig, yn union cyn iddo gael ei roi i'r bleidlais.

(b) Os cynigir gwelliant, mae gan gynigydd y cynnig gwreiddiol hawl i ateb ar ddiwedd y ddadl ar y gwelliant, ond ni all siarad arno fel arall.

(c) Nid oes gan gynigydd y gwelliant unrhyw hawl i ateb i'r ddadl ar ei welliant ef neu hi ei hun.

14.10 CYNIGION Y GELLIR EU CYNNIG YN YSTOD DADL

Pan fo cynnig yn cael ei ddadlau, ni ellir cynnig unrhyw gynnig arall ac eithrio'r cynigion gweithdrefnol canlynol:

- (a) tynnu cynnig yn ôl;
- (b) diwygio cynnig;
- (c) symud ymlaen i'r busnes nesaf;
- (d) fod y cwestiwn yn awr yn cael ei roi gerbron;
- (e) gohirio dadl;
- (f) gohirio cyfarfod;
- (g) fod y cyfarfod yn parhau y tu hwnt i 3 o oriau o hyd;
- (h) gwahardd y cyhoedd a'r wasg yn unol â'r Rheolau Mynediad at Wybodaeth; a
- (i) peidio â chlywed ymhellach aelod a enwir o dan Reol 21.3 neu ei wahardd o'r cyfarfod o dan Reol 21.4.

14.11 CYNIGION CAU

(a) Gall aelod gynnig, heb roi sylwadau, y cynigion canlynol ar ddiwedd araith aelod arall:

- (i) symud ymlaen i'r busnes nesaf;
- (ii) bod y cwestiwn yn awr yn cael ei roi gerbron;
- (iii) gohirio dadl; neu
- (iv) gohirio cyfarfod.

4.1.21

(b) Os yw cynnig i symud ymlaen i'r busnes nesaf yn cael ei eilio a bod y Cadeirydd yn meddwl bod yr eitem wedi ei thrafod yn ddigonol, bydd ef neu hi yn rhoi hawl i ateb i gynigydd y cynnig gwreiddiol ac yna'n rhoi'r cynnig gweithdrefnol i'r bleidlais.

(c) Os yw cynnig fod y cwestiwn yn awr yn cael ei roi i'r bleidlais yn cael ei eilio a bod y Cadeirydd yn meddwl bod yr eitem wedi ei thrafod yn ddigonol, bydd ef/hi yn rhoi'r cynnig gweithdrefnol i'r bleidlais. Os caiff ei dderbyn bydd ef/hi yn rhoi hawl i ateb i gynigydd y cynnig gwreiddiol cyn rhoi ei gynnig ef/hi ei hun i'r bleidlais.

(d) Os yw cynnig i ohirio'r ddadl neu i ohirio'r cyfarfod yn cael ei eilio a bod y Cadeirydd yn meddwl nad yw'r eitem wedi ei thrafod yn ddigonol ac na ellir ei thrafod yn rhesymol felly ar yr achlysur hwnnw, bydd ef/hi yn rhoi'r cynnig gweithdrefnol i'r bleidlais heb roi hawl i ateb i gynigydd y cynnig gwreiddiol.

14.12 PWYNT O DREFN

Gall aelod godi pwynt o drefn unrhyw bryd. Bydd y Cadeirydd yn ei wrando ar unwaith. Gall pwynt o drefn ymwneud â honiad o dorri'r Rheolau Gweithdrefn y Cyngor hyn neu'r ddeddf yn unig. Rhaid i'r aelod nodi'r rheol neu'r ddeddf a'r modd y mae ef/hi yn ystyried y mae wedi ei thorri. Bydd penderfyniad y Cadeirydd ar y mater yn derfynol.

14.13 ESBONIAD PERSONOL

Gall aelod roi esboniad personol unrhyw bryd. Rhaid i esboniad personol ymwneud yn unig â rhyw ran berthnasol o araith gynharach gan yr aelod a all ymddangos fel pe bai wedi ei chamddeall yn y ddadl bresennol. Bydd penderfyniad y Cadeirydd ynghylch derbynioldeb esboniad personol yn derfynol.

RHGC 15 DADL AR ADRODDIAD BLYNYDDOL YR ARWEINYDD: (SYLWER: CAFODD Y RHGC HON EI DILEU GAN Y CYNGOR YN EI GYFARFOD AR 11/10/06)

RHGC 16 - PENDERFYNIADAU A CHYNGION BLAENOROL

16.1 CYNNIG I DDIDDYMU PENDERFYNIAD BLAENOROL

Ni all cynnig neu welliant i ddiddymu penderfyniad a wnaed mewn cyfarfod o'r Cyngor o fewn y chwe mis diwethaf gael ei gynnig oni bai yr argymhellir hynny gan y Bwrdd Gweithredol neu bwyllgor neu bod rhybudd wedi'i roi yn unol â Rheol Gweithdrefn 12 ar Gynigion y rhoddir Rhybudd yn eu cylch gan y nifer o aelodau fyddai'n gwneud cworwm o'r Cyngor.

16.2 CYNNIG SY'N DEBYG I UN A WRTHODWYD YN FLAENOROL

Ni all cynnig neu welliant tebyg i'r un sydd wedi ei wrthod mewn cyfarfod o'r Cyngor yn y chwe mis diwethaf gael ei gynnig oni bai fod rhybudd o gynnig neu welliant yn cael ei arwyddo gan o leiaf y nifer o aelodau fyddai'n gwneud cworwm o'r Cyngor. Cyn gynted ag y

bo'r cynnig neu'r gwelliant wedi ei drin, ni all unrhyw un gynnig cynnig na gwelliant tebyg am chwe mis.

RHGC 17 - PLEIDLEISIO

17.1 MWYAFRIF

Oni bai fod y rheolau hyn yn darparu fel arall, bydd unrhyw fater yn cael ei benderfynu drwy fwyafrif syml o'r aelodau hynny sy'n pleidleisio ac yn bresennol yn yr ystafell ar yr adeg y cyflwynwyd y cwestiwn.

17.2 PLEIDLAIS FWRW'R CADEIRYDD

Os oes niferoedd cyfartal o bleidleisiau dros ac yn erbyn, bydd gan y Cadeirydd ail bleidlais neu bleidlais fwrw. Ni fydd unrhyw gyfyngiad ar sut y dewisa'r Cadeirydd ymarfer pleidlais fwrw.

17.3 DANGOS DWYLO

Oni bai y gofynnir am bleidlais a gofnodwyd o dan Reol 17.4, bydd y Cadeirydd yn cymryd y bleidlais drwy ddangos dwylo; neu os nad oes unrhyw wrthwynebiad, drwy gadarnhad y cyfarfod.

17.4 PLEIDLAIS A GOFNODWYD

Os hawlia 10 o aelodau sy'n bresennol yn y cyfarfod hynny, bydd yr enwau dros ac yn erbyn y cynnig neu'r gwelliant neu sy'n atal rhag pleidleisio, yn cael eu nodi'n ysgrifenedig a'u cofnodi yn y cofnodion (dim ond yn berthnasol i cyfarfodydd o'r Cyngor).

17.5 HAWL I'W GWNEUD YN OFYNNOL I BLEIDLAIS UNIGOL GAEL EI CHOFNODI

Lle bo unrhyw aelod yn gofyn am hynny yn union ar ôl cymryd y bleidlais, cofnodir eu pleidlais felly yn y cofnodion i ddangos a wnaethant bleidleisio dros neu yn erbyn y cynnig, neu a wnaethant atal rhag pleidleisio.

17.6 PLEIDLEISIO AR BENODI AELODAU ETHOLEDIG I SWYDDI I'W LLENWI GAN YR AWDURDOD

Pan fydd angen bwrw pleidlais ar gynnig i benodi neu ethol aelod o'r Cyngor i swydd sydd i'w llenwi gan yr awdurdod a bod dau aelod neu fwy wedi'u henwebu ar gyfer y swydd honno, rhoddir enwau'r rheini a enwebwyd gerbron y cyfarfod yn nhrefn yr wyddor yn ôl eu cyfenwau. Un bleidlais yn unig fydd gan y rheini sydd â'r hawl i bleidleisio. Os na cheir mwyafrif yn pleidleisio o blaid un person, dileir enw'r person sydd â'r nifer leiaf o bleidleisiau oddi ar y rhestr a chymerir pleidlais newydd ac felly ymlaen tan y ceir mwyafrif o bleidleisiau o blaid un person.

17.7 PLEIDLEISIO AR BENODI STAFF

Pan fydd angen bwrw pleidlais ar gynnig i benodi person i unrhyw swydd gyflogedig o dan yr awdurdod, bydd y bleidlais yn bleidlais gudd ac os bydd dau ymgeisydd neu fwy am y swydd, rhoddir eu henwau gerbron y cyfarfod yn nhrefn yr wyddor yn ôl eu cyfenwau. Un bleidlais yn unig fydd gan y rheini sydd â'r hawl i bleidleisio. Os na cheir mwyafrif yn pleidleisio o

blaid un person, dileir enw'r person sydd â'r nifer leiaf o bleidleisiau oddi ar y rhestr a chymerir pleidlais newydd ac felly ymlaen tan y ceir mwyafrif o bleidleisiau o blaid un person.

RHGC 18 - COFNODION

18.1 ARWYDDO'R COFNODION

Bydd y Cadeirydd yn arwyddo cofnodion y gweithgareddau yn y cyfarfod priodol nesaf. Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylai cofnodion y cyfarfod blaenorol gael eu harwyddo fel cofnod cywir. Yr unig agwedd o'r cofnodion y gellir ei drafod yw eu cywirdeb.

18.2 Mewn perthynas ag unrhyw gyfarfod, lle bo'r cyfarfod nesaf i bwrpas arwyddo'r cofnodion yn gyfarfod a elwir o dan baragraff 3, atodlen 12 Deddf Llywodraeth Leol 1972 (Cyfarfod Arbennig), yna trinnir y cyfarfod canlynol nesaf (sy'n gyfarfod a elwir ac eithrio o dan y paragraff hwnnw) fel cyfarfod addas i bwrpas paragraff 41 (1) a (2) o atodlen 12 sy'n ymwneud ag arwyddo cofnodion.

18.3 FFURF COFNODION

18.3.1 Bydd cofnodion penderfyniadau gweithredol a chofnodion y Cyngor a chyfarfodydd pwyllgorau yn cofnodi'r canlynol fel y bo'n briodol:

- (a) y penderfyniad a wnaed;
- (b) y dyddiad y gwnaed y penderfyniad;
- (c) y rhesymau dros y penderfyniad hwnnw;
- (d) unrhyw fudd personol a ddatganwyd;
- (e) unrhyw ganiatâd i siarad a roddwyd gan bwyllgor safonau yr awdurdod;
- (f) unrhyw ymgynghori a wnaed cyn dod i benderfyniad, ac os na wnaed y cyfryw ymgynghori, y rheswm am hynny.

18.3.2 Yn ogystal bydd cofnodion y Cyngor a'r cyfarfodydd pwyllgorau yn gymesur â'r materion dan drafodaeth. Byddant yn cynnwys cofnod rhesymol deg ac ystyrion o'r gweithrediadau. Lle bo sylwedd y mater yn teilyngu hynny, byddant yn cynnwys yn y rhagarweiniad i bob cofnod grynoded byr o'r mater dan drafodaeth a'r prif bwyntiau a wnaed yn ystod unrhyw ddadl, heb briodoli sylwadau neu farn i unrhyw aelod yn ôl enw.

18.3.3 Lle bo rhannau o'r cofnodion yn eithriedig oherwydd eu bod yn cyfeirio at wybodaeth eithriedig ac nad yw'r cofnodion sydd ar gael yn rhoi cofnod rhesymol deg ac ystyrion, darperir crynodeb ysgrifenedig fydd yn darparu'r cyfryw gofnod heb ddadlennu'r wybodaeth eithriedig.

18.3.4 Bydd cofnodion yn cynnwys yr holl gynigion a gwelliannau yn yr union ffurf a threfn y rhoddyd hwy gerbron gan y Cadeirydd.

RHGC 19 - COFNOD PRESENOLDEB

Rhaid i'r holl aelodau sy'n bresennol yn ystod cyfarfod cyfan neu ran o gyfarfod arwyddo eu henwau ar y taflenni presenoldeb cyn diwedd pob cyfarfod, i gynorthwyo gyda'r cofnod presenoldeb.

RhGC20 - GWAHARDD Y CYHOEDD

Ni all aelodau'r cyhoedd a'r wasg gael eu d gwahardd eithrio naill ai yn unol â'r Rheolau Mynediad at Wybodaeth yn Rhan 4 y Cyfansoddiad hwn neu Reol 22 (Aflonyddwch gan y Cyhoedd).

RhGC21 YMARWEDDIAD AELODAU

21.1 SEFYLL I SIARAD

Pan fo aelod yn siarad mewn Cyngor llawn rhaid iddo ef/hi sefyll, oni bai ei fod yn anabl i wneud hynny, ac annerch y cyfarfod drwy'r Cadeirydd. Os bydd mwy nag un aelod yn sefyll, bydd y Cadeirydd yn gofyn i un siarad a rhaid i'r lleill eistedd. Rhaid i aelodau eraill barhau ar eu heistedd tra bo aelod yn siarad oni bai eu bod yn dymuno gwneud pwynt o drefn neu bwynt o esboniad personol.

21.2 CADEIRYDD YN SEFYLL

Pan fo'r Cadeirydd yn sefyll yn ystod dadl, rhaid i unrhyw aelod sy'n siarad ar y pryd beidio, ac eistedd i lawr. Rhaid i'r cyfarfod fod yn ddistaw.

21.3 AELOD I BEIDIO Â CHAEL EI GLYWED YMHELLACH

Os yw aelod yn anwybyddu dyfarniad y Cadeirydd yn barhaus drwy ymddwyn yn amhriodol neu yn dramgwyddus neu yn rhwystro busnes yn fwriadol, gall y Cadeirydd gynnig nad yw'r aelod yn cael ei glywed ymhellach. Os eilir hyn, pleidleisir ar y cynnig heb drafodaeth.

21.4 AELOD I ADAEL Y CYFARFOD

Os yw'r aelod yn parhau i ymddwyn yn amhriodol ar ôl i gynnig o'r fath gael ei dderbyn, gall y Cadeirydd gynnig naill ai bod yr aelod yn gadael y cyfarfod neu fod y cyfarfod yn cael ei ohirio am gyfnod penodol. Os eilir hyn, pleidleisir ar y cynnig heb drafodaeth.

21.5 AFLONYDDWCH CYFFREDINOL

Os oes aflonyddwch cyffredinol sy'n gwneud busnes trefnus yn amhosibl, gall y Cadeirydd ohirio'r cyfarfod am ba hyd bynnag y bydd ef/hi yn ei ystyried sy'n angenrheidiol.

RHGC 22 - AFLONYDDWCH GAN Y CYHOEDD

22.1 SYMUD AELOD O'R CYHOEDD

Os yw aelod o'r cyhoedd yn torri ar draws y gweithgareddau, bydd y Cadeirydd yn rhybuddio'r sawl dan sylw. Os ydynt yn parhau i dorri ar draws, bydd y Cadeirydd yn gorchymyn iddynt gael eu symud o ystafell y cyfarfod.

22.2 CLIRIO RHAN O YSTAFELL Y CYFARFOD

Os oes aflonyddwch cyffredinol mewn unrhyw ran o ystafell y cyfarfod sy'n agored i'r cyhoedd, gall y Cadeirydd alw am i'r rhan honno gael ei chlirio.

RHGC 23- ATAL A DIWYGIO RHEOLAU GWEITHDREFN Y CYNGOR

23.1 ATALIAD

Gellir atal holl Reolau Gweithdrefn y Cyngor hyn ac eithrio Rheol 17.6 ac 18.2 drwy gynnig gyda rhybudd neu heb rybudd os oes o leiaf hanner cyfanswm aelodau'r Cyngor yn bresennol. Ni all yr ataliad fod am gyfnod hwy na hyd y cyfarfod.

23.2 GWELLIANT

Bydd unrhyw gynnig i ychwanegu at, amrywio neu ddiddymu'r Rheolau Gweithdrefn y Cyngor hyn, pan fyddant wedi eu cynnig a'u heilio, yn cael ei ohirio heb drafodaeth i gyfarfod cyffredin nesaf y Cyngor.

RHGC 24 - CAIS I BWYLLGORAU

Mae holl Reolau Gweithdrefn y Cyngor yn berthnasol i gyfarfodydd y Cyngor llawn. Nid oes unrhyw rai o'r rheolau hyn yn berthnasol i gyfarfodydd y Bwrdd Gweithredol oni bai am RhGC14(a-c). Dim ond Rheolau 4-9, 11-14, 16-18 (ond nid Rheol 17.4), 20-24 (ond nid Rheol 21.1) sy'n berthnasol i gyfarfodydd pwyllgorau ac is-bwyllgorau y Pwyllgor Trwyddedu.